

РОЛЬ ТА ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розкрито важливість та роль застосування системного підходу під час розробки та прийняття ефективних управлінських рішень.

Ключові слова: підприємство, система, елемент, управління, рішення, функція.

Abstract

The paper reveals the importance and role of application of system approach during the development and adoption of effective managerial decisions.

Keywords: enterprise, system, element, control, decision, function.

Сучасний ринок знаходиться в постійному русі та динаміці, що в свою чергу, потребує швидкого реагування самого підприємства на ці зміни. Сьогодні існує багато різноманітних підходів до управління підприємством в сучасних умовах господарювання [1, 2, 3, 4]. Разом із тим під час прийняття управлінського рішення, найважливішим орієнтиром повинен бути максимальний ефект від впровадження такого рішення. А це можливо лише за умов урахування максимальної кількості факторів, що оточують підприємство та діють на нього.

Аналіз існуючих підходів до управління сучасним підприємством дав змогу встановити, що обов'язковою умовою ефективності є застосування системного підходу, тобто врахування усіх факторів управління підприємством.

Системний підхід – передбачає підхід до дослідження підприємства як до системи, в якій виділені структурні елементи, внутрішні та зовнішні зв'язки, що найбільш істотним чином впливають на досліджувані результати його функціонування, а цілі кожного з елементів, виходячи із загального призначення підприємства.

Згідно теорії системи будь який об'єкт може бути розглянутий у вигляді системи. Система – це сукупність взаємозв'язаних елементів. Елемент системи – це окрема складова цілого, яка в процесі аналізу не підлягає подальшому поділу [5].

Підприємство як система є відкритою системою, яка може функціонувати лише за умови активної взаємодії із навколишнім середовищем. Підприємство отримує із зовнішнього середовища фактори виробництва і перетворює їх на продукцію та відходи, далі віддає у зовнішнє середовище.

Система управління підприємством складається із наступних елементів: системи управління, системи, якою управляють, та інформаційної системи.

Інформаційна система управління містить усі види обліку, а також процеси виконання управлінських рішень. Уся управлінська інформація аналізується, та відповідно до результатів аналізу готуються проекти управлінських рішень, що транспортуються в

систему управління. Аналіз господарської діяльності дає змогу довести економічну доцільність управлінських рішень та вести за ними спостереження [6, 7].

У системі, що управляє, відповідно до загальних функцій управління усі проекти рішень та інша інформація використовуються для формулювання управлінських рішень, які передаються на об'єкт управління. У відповідних підрозділах за ними забезпечується контроль.

Система управління підприємством передбачає поділ та контроль управлінської діяльності за виконуваними функціями. Функція управління – це продукт поділу і спеціалізації управлінської праці, відокремлений напрямок управлінської діяльності, що дозволяє здійснювати управлінський вплив [7].

Основними функціями управління підприємством є: аналіз; облік; планування; організацію; мотивацію; контроль.

Аналіз господарської діяльності направлений насамперед на оцінку виконання зобов'язань і стану підприємства, виявлення і реалізацію запасів виробництва і, що найголовніше, на обґрунтування доцільності управлінських рішень. Попередниками управлінського рішення є аналітичні розрахунки. Аналіз господарської діяльності може дати повну характеристику об'єкта управління; результати аналізу господарської діяльності є підґрунтям управління управлінських рішень і засобом контролю за їх виконанням. Отримані за допомогою аналізу господарської діяльності знання про закони розвитку об'єкта дослідження сприяють підвищенню результативності виробництва.

Облік як функція управління є безперервним і взаємозв'язаним збиранням, реєстрацію, нагромадженням і зберіганням первинних фактів господарської діяльності підприємства [5, 7].

Планування – функція управління, що визначає подальший розвиток економічної системи.

Організація – функція управління, яка має на меті формування керівної і керованої систем, а також зв'язків і відносин між ними, що забезпечують об'єднання працівників і засобів праці з максимальною ефективністю протікання їх спільної трудової діяльності.

Мотивація – функція управління, яка вказує на заходи, що спонукають працівників до спільних впорядкованих і узгоджених дій для досягнення поставленої перед підприємством мети.

Контроль – функція перевірки чи нагляду. Метою контролю є виявлення потенційних можливостей, загроз, прогнозування стратегічного і тактичного розвитку підприємства.

Є також ряд специфічних функцій управління, які з'явилися у результаті поділу управлінської праці. Відтак, можна визначити основні функції управління підприємством (рис. 1.).

Рис. 1. Функції управління підприємством

За змістом кожна із наведених функцій управління на підприємстві передбачає аналіз, планування, організацію, мотивацію і контроль окремих сторін виробництва. Усі функції однакові за своїм змістом для підприємств, що відрізняються за масштабами, сферою діяльності, галуззю. Їхні відмінності полягають лише у масштабах та обсягах необхідних завдань для їх реалізації.

Отже, з метою забезпечення прийняття ефективного управлінського рішення, підприємство повинне розглядатися як єдина система, що складається із елементів, які чітко взаємопов'язані між собою. Тому запорукою успіху в управлінні є застосування системного підходу під час аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Хлевицька Т.Б. Розвиваючий підхід як сучасний підхід до управління підприємством // Сучасні підходи до управління підприємством: Збірник тез доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 28 квітня 2016 р. – К: Вид-во «Політехніка», 2016. – 104 с. – С.43.
2. Зуб А.Т., Панина Е.М. Антикризисное управление организацией : учебное пособие / А.Т. Зуб, Е.М. Панина. – М.: ИД «Форум»: ИНФРА-М, 2013. – 256 с.
3. Бешинський Д.Ю. Антикризисное управління: економічний зміст та методи реалізації // Сучасні підходи до управління підприємством: Збірник тез доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 28 квітня 2016 р. – К: Вид-во «Політехніка», 2016. – 104 с. – С.71.
4. Цибульська Е. І. Управління потенціалом підприємства : навч. посіб. для студ., які навчаються за спец. 7.050107, 8.050107 – Економіка підприємства / Е. І. Цибульська. – Х. : Вид-во НУА, 2015. – 384 с.

5. В.М. Орлов Ефективність управління підприємством в галузі зв'язку: навч. посіб. / І.В. Яцкевич, С.С. Новицька, Н.Ю. Потапова. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2016. – 292 с.

6. Небава М. І. Економічна безпека підприємства [Електронний ресурс] : електронний навчальний посібник / М. І. Небава, Ю. В. Міронова. - Вінниця : ВНТУ, 2017. - 73 с.

7. Небава М. І. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства [Текст]. Частина 1. Економіка підприємства : навчальний посібник / М. І. Небава, О. О. Адлер, О. Й. Лесько. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 117 с.

Адлер Оксана Олександрівна – канд. техн. наук., доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Adler Oksana O. – Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of Economics Industry and Industrial Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.